

Handläggare
Ewa Norrström
Avdelning styrning och kvalitet

Diarienummer
15UTN/55

Tilläggsuppdrag gällande ärendet Nya riktlinjer för skolskjuts

Sammanfattning

Överlag visar redogörelsen att förslagen i tilläggsuppdraget inte är genomförbara. Förslagen saknar lagstöd och två av förslagen är inte förenliga med likabehandlingsprincipen. Vidare skulle förslagen innebära höga ökade kostnader.

Utifrån redogörelsen föreslås att följande ytterligare fyra ändringar görs i förslag till riktlinjer för skolskjuts.

- Kravet i ordningsreglerna om vårdnadshavares deltagande, i vissa fall, på inhyrd buss tas bort.
- Ett förtydligande görs om omfattningen av planerad vistelse på korttidsboende för att det ska kunna likställas med hem.
- Ett tydliggörande införs om att resor inom ramen för utbildningen inte är skolskjuts.
- Möjligheten tas bort för elever i grundsärskolan på Kullsvedsskolan att byta hemresa med skolskjutsen till resa från fritidshemmet. **Istället införs möjlighet för elever i grundsärskolan att efter individuell prövning kunna beviljas skolskjuts efter vistelse på fritidshem.**

Inledning

Finansieringsnämnden för utbildning beslutade 2014-10-23 att återremittera ärendet om nya riktlinjer för skolskjuts. Förvaltningen har fått följande tilläggsuppdrag:

- Att se över avståndsreglerna ytterligare, de ekonomiska konsekvenserna av ett avstånd på 2 km respektive 3 km
- En plan för hur informationen om förändringar i riktlinjerna fås ut till skolorna och vårdnadshavarna i god tid inför höstterminstart 2015.
- Ökad möjlighet till skolskjuts för friskolor även i andra kommuner
- Att synpunkter från Kullsvedsskolans föräldraförenings skrivelse beaktas vid återremissen
- Att barn med växelvis boende i annan kommun än Värmdö kommun inte drabbas negativt av de nya riktlinjerna

- Att rätten till skolskjuts utgår från den skola som eleven tillhör och inte den skolenhet som eleven studerar vid. Resor mellan skolans olika lokaler och enheter ska täckas av skolskjuts och inte av den enskilda skolan.
- Att utreda möjligheten till skolskjuts efter fritids genom att se över skolkskjutstider m.m.

Översyn av avståndsreglerna

En mer utförlig konsekvensanalys vid ändrade avståndskrav för skolskjutsen redovisas i bilaga.

Konsekvensanalysen visar att minskat avståndskrav för skolskjuts innebär en kostnadsökning för kommunen. Redan vid en liten minskning av avståndskravet ökar kostnaden för att sedan växa exponentiellt vid ytterligare avståndsminskning.

Vid en förändring till tre kilometer för alla elever beräknas den årliga kostnaden hamna på ca 1,1 mnkr, vid en ändring till två kilometer ca 8-10 mnkr. Det är framförallt behovet av nya taxikörningar och upphandlad trafik som driver upp kostnaderna.

Den vedertagna idén att minskat avståndskrav får fler vårdnadshavare att sluta köra sina barn till skolan då de erbjuds skolskjuts kan utebli. Undersökningar visa på att vårdnadshavare skjutsar sina barn oavsett om skolskjuts erbjuds.

Informationsplan

Informationsinsatsen om förändringar i kommunens riktlinjer för skolskjuts påbörjas i direkt anslutning till att nämndens protokoll justeras.

Information kommer att gå ut till vårdnadshavare via olika kanaler och omfattning: via kommunens hemsida, lokalpressen, på bussar och båtar, genom skolan samt som informationsbrev. Omfattningen beror på vilka beslut som fattas och hur man kan nå dem som berörs. Via kommunens hemsida kommer alla förändringar och konsekvenser beskrivas medan t.ex. kompletterande informationsinsats om färdbevis delges på bussen, då det bara berör de eleverna. Elever som berörs negativt i jämförelse med tidigare riktlinjer, och där kommunen känner till att de har haft skolskjuts, kommer få personliga brev skickat till folkbokföringsadressen.

Kommunens kommunala skolor kommer att delges nämndens beslut snarast. Vid rektorsmötet den 16 april kommer rektorerna få ytterligare information och möjlighet att ställa frågor.

Möten med de olika entreprenörerna planeras efter hur deras trafik påverkas av de nya riktlinjerna. Eventuella trafikförändringar kommer då att identifieras, analyseras och prioriteras.

Ökad möjlighet till skolskjuts för friskolor även i andra kommuner

Tilläggsuppdraget ska belysa konsekvenser dels för en utökad skolskjuts till fristående skolor inom kommunen och dels till fristående skolor i annan kommun.

Innebörden av en utökad möjlighet tolkas som en utökning utöver gällande möjlighet till SL-kort enligt nuvarande riktlinjer. Det innebär att även inhyrd skolbuss/taxi ska kunna beviljas. I förslaget om nya riktlinjer har förvaltningen föreslagit att nuvarande möjlighet tas bort.

Likabehandlingsprincipen regleras i kommunallagen och innebär att kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. I enlighet med likabehandlingsprincipen bör en utökad möjlighet även gälla samtliga elever som valt en annan skola inom kommunen dvs. både fristående och kommunal verksamhet. Även kommunala skolenheter kan, i likhet med Lemshaga nedan, ha elever boende i stora delar av kommunen.

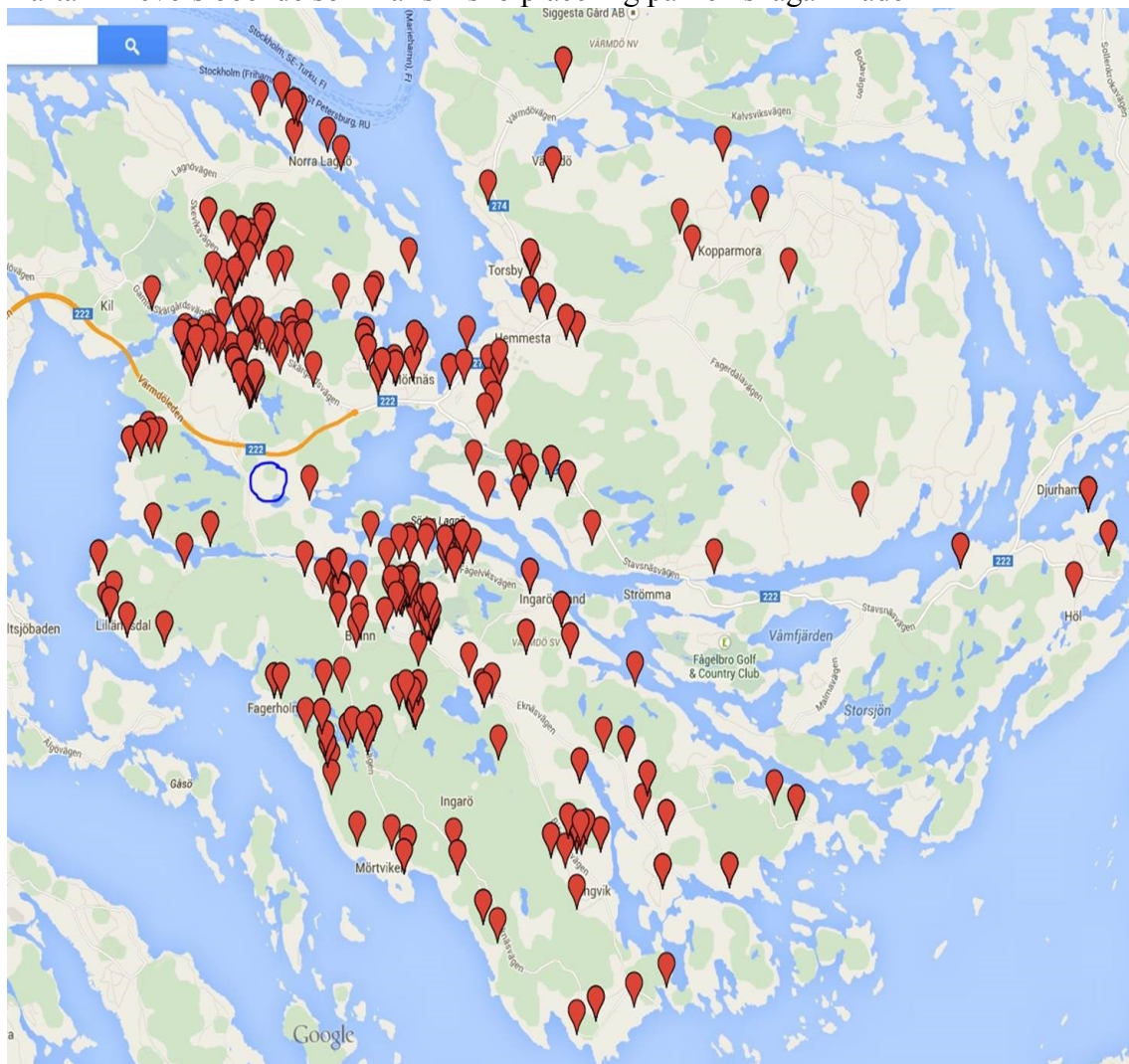
De juridiska utgångspunkterna för vad som gäller vid val av annan skola beskrivs närmare i utredningen om skolskjutsverksamheten i Värmdö kommun. Den grundläggande principen vid val av annan skola är att skolskjuts ska anordnas om det kan ske utan några organisatoriska svårigheter eller en merkostnad för kommunen. Skollagen omfattar inte bestämmelser om skolskjuts vid val av fristående skola i annan kommun.

Fristående inom kommunen

En elev som har sin skolplacering vid en fristående skola inom kommunen har i skollagens mening gjort ett val av annan skola.

Fristående skolor har elever från hela kommunen. Det kan givetvis även gälla en elev som bor ute på öarna. Som exempel på spridningen av elevers boende visas kartan nedan.

Karta 1 Elevers boende som har sin skolplacering på Lemshaga Akademi

Blå ring på kartan är Lemshaga skola. Kartan visar var elever, som har sin skolplacering på Lemshaga, har sin bostadsadress. Det framgår av kartan att dessa elever har sin bostadsadress i alla delar av kommunen.

Möjligheten till utökad skolskjuts för elever i fristående skolor skulle innebära att ett stort antal nya buss-/taxiturer behövs. Ett införande av en sådan utökad möjlighet skulle öka antalet busslinjer och taxiturer markant. Den lägsta kostnaden för att inrätta en ny busstur uppgår till ca 600 000 kr/år. För varje elev som beviljas skolskjuts med taxi är kostnaden 71 000 kr/år. Införandet av en utökad möjlighet till skolskjuts skulle innebära stora ökade kostnader.

Fristående i annan kommun

I utredning om skolskjutsverksamheten i Värmdö kommun redogörs för att hemkommunen inte har någon skyldighet att anordna skolskjuts för elever som valt en fristående skola i annan kommun. En utökad möjlighet till skolskjuts för dessa elever innebär inrättande av ett flertal nya buss- och taxiturer. Införande av en sådan utökad möjlighet innebär ökade kostnader i enlighet med vad som beskrivs ovan. Enligt likabehandlingsprincipen bör detta även gälla elever som valt annan kommunal skola i annan kommun.

Bedömning

Det bedöms inte vara genomförbart att utöka möjligheten till skolskjuts på grund av höga kostnader. Införandet av en utökad möjlighet skulle även innebära att kommunen helt frångår vad som enligt skollagen gäller vid val av annan skola.

Synpunkter från Kullsvedsskolans föräldraförening

I ärendets beredning har förvaltningen beaktat synpunkterna i föräldraföreningens skrivelse.

I skrivelsen tas bl.a. upp en otydlighet i innebörden av ”varaktigt korttidsboende”. I riktlinjerna har ett förtydligande införts av vad som avses med begreppet varaktighet. Varaktighet avser att vistelsen inte är av tillfällig natur i bemärkelsen under hur lång tidsperiod eleven vistas vid korttidsboende. I Värmdö avses en tidsperiod som minst omfattar sex månader. Det kan röra sig om enstaka tillfällen under en längre tidsperiod men med en viss regelbundenhet. Det kan också röra sig om vistelse flera dagar i veckan men under en mer begränsad period. Den förtydligade skrivningen lyder:

”Med *hem* avses den bostad där eleven är folkbokförd. Avsteg från detta görs för elever som bor växelvis hos båda föräldrarna. Varaktigt korttidsboende d.v.s. att planerad vistelse i korttidsboende omfattar minst sex månader, likställs med hem. Boendet för elev som placerats i familjehem av socialtjänsten likställs med hem. Korttidsboendet eller familjehemmet ska vara beläget i Värmdö kommun.”

Vidare har en formulering tagits bort, under rubriken ordningsregler, om krav på vårdnadshavares deltagande på bussen i vissa fall. Texten har följande lydelse:

”I Värmdö finns bälten som enligt lag ska användas. Om en elev trots tillsägelse inte använder bältet kommer elevens vårdnadshavare att kontaktas. Detta gäller även om eleven inte följer övriga ordningsregler som chauffören informerar eleverna om.”

I övrigt kommer förvaltningen att skriftligen besvara föräldraföreningen i särskild ordning.

Barn med växelvis boende i annan kommun än Värmdö kommun inte drabbas negativt av de nya riktlinjerna

I nu gällande riktlinjer medges inte skolskjuts för elever till och från sitt boende hos förälder i annan kommun. Reglerna vid växelvis boende i förslag till riktlinjer utgår från

samma principer som gäller nu.

Högsta förvaltningsdomstolen har fastställt 2014-06-16 att kommunen inte har en skyldighet att svara för kostnader utanför den egna kommungränsen.

Bedömning

Förvaltningen gör bedömningen att det nya riktlinjerna inte innebär någon försämring för dessa elever i jämförelse med nu gällande riktlinjer.

Rätten till skolskjuts utgår från den skola som eleven tillhör och inte den skolenhet som eleven studerar vid. Resor mellan skolans olika lokaler och enheter ska täckas av skolskjuts och inte av den enskilda skolan.

Enligt skollagen ska en skolenhet omfatta verksamhet i en eller flera skolbyggnader som ligger nära varandra och till en enhet knuten verksamhet som inte bedrivs i någon skolbyggnad.

Det finns ett beslut (utbildningsstyrelsen 2012-10-18 § 73) om att Värmdö skärgårdsskola fr.o.m. höstterminen 2013 är en skolenhet med flera skolbyggnader belägna på flera öar. Det som avses i uppdraget är Värmdö skärgårdsskolas olika skolbyggnader.

Skolskjuts gäller till och från den skolenhet där eleven är grundplacerad och hemmet. I enlighet med skollagens bestämmelser är resor inom ramen för utbildningen inte skolskjuts. Det gäller bl.a. resor till simundervisning eller modersmål.

Kammarrätten i Jönköping har fastställt att resor inom ramen för utbildningen ska ingå i underlaget för beräkning av grundbeloppet d.v.s. skolpengen.

Värmdö skärgårdsskola har lokaler som ligger långt ifrån varandra på flera öar. I bedömningen av rätt till skolskjuts är utgångspunkten att eleven beviljas skolskjuts till närmaste skolbyggnad där utbildning bedrivs i elevens aktuella årskurs.

Om elever boende inom Värmdö skärgårdsskolas grundplaceringsområde själva kan välja vid vilken skolbyggnad eleven ska vara grundplacerad innebär detta höga ökade kostnader. En trolig kostnadsökning per inrättad båttur för en elev där båtkortet inte kan nyttjas är ca 750 000 kr per läsår. Idag är det 15 elever som valt en annan skolbyggnad än den närmaste. Ett införande av en sådan valmöjlighet kan även innebära att fler elever väljer en annan skolbyggnad inom Värmdö skärgårdsskola.

För att tydliggöra att resor inom ramen för utbildningen inte är skolskjuts har en sådan skrivning införts i riktlinjerna under rubriken rätt till skolskjuts i hemkommunen.

Bedömning

Förslaget i tilläggsuppdraget är inte förenligt med bestämmelserna om skolskjuts. Att införa skolskjuts till den skolbyggnad eleven valt är inte genomförbart på grund av höga kostnader. Om resor inom ramen för utbildningen anordnas och bekostas inom ramen för skolskjutsen blir konsekvensen att denna kostnad ska inräknas i grundbeloppet och

därmed höja skolpengen för samtliga med motsvarande belopp.

Utreda möjligheten till skolskjuts efter fritids genom att se över skolskjutstider m.m.

Enligt skollagen är skolskjuts en kostnadsfri resa till och från den grundskola där eleven har sin placering och hemmet. Rätten till skolskjuts gäller elevens grundskoleutbildning och beskrivs närmare i utredningen om skolskjutsverksamheten i Värmdö kommun. Skolskjuts gäller inte resa till och från fritidshemmet. Fritidshem är en frivillig verksamhet att delta i och som anordnas utifrån vårdnadshavarnas behov p.g.a. arbete eller studier.

Ovan har beskrivits kostnadsökning för inrättande av nya buss-, taxi- och båtturer. En sådan möjlighet ska i så fall i enlighet med likabehandlingsprincipen gälla alla elever med skolskjuts i kommunen oavsett färd sätt. Att bevilja alla skolskjutsberättigade elever möjlighet att byta hemresan till att gälla från fritidshemmet skulle innebära stora ökade kostnader. Kommunen är självklart skyldig att behålla befintliga turer vid skoldagens slut för att tillgodose elevernas grundläggande rätt till skolskjuts. Att ändra i tidtabellen för skolskjuts skulle få negativa konsekvenser för andra elever som då skulle behöva vänta på sin skolskjuts.

I de nu gällande riktlinjerna för skolskjuts kan elever som går i kommunens grundsärskola på Kullsvedsskolan byta skolskjuts på eftermiddagen till resa från fritidshemmet. Vissa elever som går i kottungemensam grupp på Kullsvedsskolan har av oklar anledning åkt med skolskjuts efter fritidshemmet. **I stället föreslås att elever i grundsärskolan efter individuell prövning kan beviljas skolskjuts efter vistelse på fritidshem. De grundläggande kriterierna för skolskjuts ska vara uppfyllda.**

Kravet på individuell prövning kan komma att få konsekvenser för de elever på Kullsvedsskolan som är mottagna i grundsärskolan. Elever som har färdtjänst har möjlighet att nyttja detta för resa från fritidshemmet. Inom socialtjänstens verksamhet finns även ytterligare stöd för familjer med barn med funktionsnedsättning. Rätten till skolskjuts efter skoldagens slut kvarstår självklart för samtliga dessa elever.

Bedömning

Ett generellt införande av skolskjuts från fritidshemmet bedöms inte som genomförbart p.g.a. höga kostnader. Förslaget saknar även lagstöd.

Möjligheten till att efter individuell prövning byta hemresa från skolan till att resa från fritidshemmet för elever i grundsärskolan införs.

Bilaga: Konsekvensanalys vid förändrade avståndskrav för skolskjuts